

Gemeenteraad
Hoogeveen

ZAKBOEK VOOR RAADSLEDEN

INTEGRITEIT

Gemeenteraad Hoogeveen

COLOFON

Samenstelling en redactie

Paul Vermast

Ontwerp en opmaak

Loïs Boer

Hoogeveen, maart 2026

© Raadsgriffie Hoogeveen, 2026

Raadhuisplein 1

7901 BW Hoogeveen

griffie@hoogeveen.nl

www.hoogeveen.nl/gemeenteraad

Bij het opstellen van dit zakboek is uiterste zorgvuldigheid betracht, aan de inhoud ervan kunnen echter geen rechten worden ontleend.

RAADSLID, VAN HARTE!

Je bent benoemd en gaat binnenkort de eed of belofte afleggen of misschien heb je dat juist net gedaan! Hoe dan ook is dat niet zomaar een procedurele handeling; maar een bijzonder moment!

Je hebt namelijk gezworen of beloofd dat je om tot lid van de raad benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst hebt gegeven of beloofd.

En dat je om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte hebt aangenomen of zal aannemen.

Dit zijn natuurlijk geen loze woorden! Want tot aan je benoeming was je kandidaat raadslid dat probeerde de plannen en ideeën van jouw politieke partij en jullie achterban zo goed mogelijk te verwoorden en naar voren te brengen.

Vanaf vandaag ben je gemeenteraadslid en vertegenwoordig je het 'algemeen belang'. Dat klinkt misschien wat vaag of verheven, maar dat is het niet. Want vanaf vandaag weten mensen je te vinden omdat je raadslid bent. Zal je gevraagd worden om advies en informatie of om een bepaald belang extra onder de aandacht te brengen voor bekenden, burens of verenigingen waar je actief bent. Dat is het moment dat je moet gaan opletten!

Want nu je raadslid bent heb je ook met een aantal beperkingen te maken. Sommige dingen zijn zelfs verboden handelingen geworden waarmee je rekening moet houden. Je mag bijvoorbeeld niet als (advocaat of) adviseur in geschillen werkzaam zijn voor of tegen de gemeente; zo staat in de gemeentewet[1]. Of als je bijvoorbeeld een kavel van de gemeente wil kopen voor een nieuwbouwhuis, dan moet je daarvoor ontheffing aanvragen bij Gedeputeerde Staten van Drenthe[2].

Ook is er een gedragscode voor raadsleden waaraan je jezelf moet houden. Als gevolg daarvan worden je nevenfuncties in een openbaar register (de website) opgenomen door de griffie en is voorgeschreven dat je geschenken van meer dan 50 euro weigert of dat deze anders geregistreerd worden door de griffie én eigendom worden van de gemeente en moet je deze inleveren bij de griffie.

Met dit boekje geven we je hopelijk houvast in deze (nieuwe) rol en een handige plek waar je antwoord kunt vinden op vragen over (jouw) integriteit en weerbaarheid. Tegelijk is integriteit niet zwart – wit en zijn er vele tinten grijs. Context is daarbij altijd belangrijk! Wat soms overduidelijk geen probleem is, kan in een ander geval overduidelijk ‘fout’ zijn. Maar vaak is het niet zo duidelijk. Dat vraagt om bewustzijn en de openheid om hierover het gesprek aan te gaan. Daarvoor is dit boekje bedoeld.

We hopen dat het antwoord is op de vragen of onzekerheden waar je als raadslid tegenaan kunt lopen. Maar we bedoelen het vooral als uitnodiging om in gesprek te gaan en in gesprek te blijven over dit onderwerp.

Integriteit gaat niet over goed of fout, maar over bewustzijn over jouw rol in het openbaar bestuur en wat daarbij hoort.

Martijn Breukelman
Burgemeester

Cindy Elken- van Mierlo
Griffier

INHOUD

1. Wie is 'de baas'
2. Zonder last
3. Netwerken
4. Oneigenlijke druk
5. Ondermijning
6. Wel of niet meestemmen?
7. Verboden handelingen
8. Welke regels zijn er
9. Gedragscode
10. Cadeaus en uitnodigingen
11. Nevenfuncties
12. Protocol
13. Nawoord
14. Bijlagen

BIJLAGEN

- Belangrijke artikelen in de wet.

WIE IS DE ‘BAAS’?

Raadslid zijn is een bijzondere rol. De Grondwet zegt immers: “aan het hoofd van de gemeente staat de gemeenteraad[3]” en de Gemeentewet voegt daaraan toe: “de raad vertegenwoordigt de gehele bevolking van de gemeente[4]”.

Als raadslid sta jij dus, samen met alle 30 andere gemeenteraadsleden, aan het hoofd van de gemeente en vertegenwoordig je dus alle inwoners (Zie Netwerken).

Populair wordt wel eens gezegd dat de raad ‘de baas’ is, maar dat klopt niet helemaal. Als raadslid mag je overal iets over vinden, maar je besluit niet overal over.

Dat is geregeld in bevoegdheden. De raad besluit simpel gezegd over alle zaken die voor iedereen gelden[5]. Dus verordeningen, bestemmingsplannen, beleidsvoornemens, belasting en -heel belangrijk- waaraan het geld van de gemeente mag worden uitgegeven. Over besluiten die een persoon of bedrijf rechtstreeks aangaan besluit het college.

Dus subsidies, vergunningen, de toekenning van zorg etc. De raad mag iets vinden van de uitvoering en het college daarover ter verantwoording roepen. Maar het college besluit daarover. In sommige gevallen is het zelfs alleen de burgemeester die ergens over gaat.

Zoals bijvoorbeeld openbare orde en veiligheid of het coffeeshopbeleid. Maar ook voor de burgemeester geldt dat deze verantwoording aflegt aan de raad.

Het is belangrijk om je daar als raadslid bewust van te zijn. Want al kun je overal wat van vinden en mag je burgemeester en wethouders overal over ter verantwoording roepen; soms kun je de dingen niet veranderen zoals ze zijn.

Dat is iets om rekening mee te houden. Zeker ook als je daarover door de samenleving wordt aangesproken in je rol als raadslid.

Als individueel raadslid is je invloed natuurlijk beperkt. Je besluit tenslotte voor 1/31ste van de raad. Maar: jij bent wél 1 van de slechts 31 mensen in Hoogeveen die deze besluiten kan en mag nemen.

Dat is een verantwoordelijkheid!

INTERMEZZO

Je zult je misschien al hebben afgevraagd waarom er doorlopend in de voetnoten naar wetsteksten wordt verwezen.

Dat is niet omdat we zo dol zijn op juridische haarkloverij, maar omdat we als openbaar bestuur zijn gebonden aan het bestuursrecht. En dat recht bepaalt dat een overheid niets mag doen tenzij er een wettelijke grondslag voor is.

Dus voor alles wat we hier beweren is ergens een wettelijke bron te vinden. Dat kunnen wetten in formele zin zijn zoals de Gemeentewet, maar ook algemene maatregelen van bestuur, verordeningen en zelfs ons eigen Reglement van Orde.

Deze hebben ieder op hun eigen manier de kracht van een wet. Waarbij 'hogere' regelgeving (van Rijk of provincie) altijd voorgaat op de lokale regels die de gemeenteraad stelt.

Het is ook goed je hiervan bewust te zijn.

[3] Art. 125 Grondwet

[4] Art. 7 Gemeentewet

[5] Art. 147 en 149 Gemeentewet

ZONDER LAST

Raadsleden stemmen zonder last zo valt te lezen in artikel 27 Gemeentewet. Het is een wat ouderwetse manier om te zeggen dat je nooit verplicht ('gelast') kan worden ergens voor of tegen te stemmen.

Soms hoor je ook wel eens 'zonder last of ruggespraak'. Zo stond het eerder in de wet en dat wekte ten onrechte de indruk dat je ook niet met je partij of fractie zou mogen overleggen.

Je hebt vrijheid van stemmen en kunt binnen je fractie natuurlijk afspraken maken of jullie voor of tegen een voorstel zijn. Maar als jij om wat voor reden dan ook een andere stem uit wilt brengen is dat jouw goed en wettelijk recht!

Dat recht is ook al heel oud. In de Bataafse tijd was in de Staatsregeling van 1801 al opgenomen dat volksvertegenwoordigers "brengen hoofdelijk hunne stem uit, zonder eenigen last te ontvangen"[6].

Je moet dus altijd in vrijheid je stem voor of tegen een voorstel kunnen uitbrengen. Niemand kan of mag je daarover onder druk zetten.

Als je om welke reden dan ook ooit het gevoel hebt onder druk gezet te worden, dan kun je altijd in alle vertrouwen bij de burgemeester, als voorzitter van de raad, en de griffie terecht voor advies. We denken graag met je mee en weten wat er mogelijk is.

Hooigeveen heeft ongeveer 56.000 inwoners. Op een wereldbevolking van ruim 8 miljard mensen op aarde is dat ongeveer 0,0007% van de wereld – minder dan één op de honderdduizend mensen. Toch worden in de gemeenteraad besluiten genomen die voor al deze inwoners bepalend zijn voor hun dagelijkse leven. Juist omdat de afstand tussen besluit en inwoner hier zo klein is, is zorgvuldig en integer handelen extra zichtbaar en voelbaar.

NETWERKEN

Naast raadslid ben je ook gewoon inwoner en buurtgenoot in je wijk of dorp. Je bent misschien ook lid van verenigingen, doet boodschappen, misschien volg je een cursus of heb je schoolgaande kinderen. Je hebt kortom tal van netwerken waarin je actief bent.

In deze netwerken zul je als raadslid worden aangesproken. Misschien wel met de vraag of je voor jouw vereniging of buurt/dorp extra aandacht wil vragen in de raad. Hoewel je als volksvertegenwoordiger natuurlijk het geluid van de samenleving wilt vertolken is het verstandig jezelf niet te veel aan één bepaald onderwerp te binden.

Als je veel voor een specifieke groep of bepaald belang op komt wordt dat ombudspolitiek genoemd. Wat niet wil zeggen dat het niet integer is, maar ...

In de inleiding schreven we al dat je vanaf het moment van je beëdiging het algemeen belang dient. Je hebt een volksvertegenwoordigende en geen ombudsfunctie!

Als je zo'n vraag krijgt is het dus verstandig om nog een keer na te denken, voordat je tot actie overgaat.

Wat kun je doen?

Als er om informatie wordt gevraagd

Doorverwijzen naar de juiste afdeling (de griffie kan je daarbij helpen).

Een standpunt of onderwerp bij je bepleit wordt

Vertellen hoe iets onder de aandacht van de gehele raad gebracht kan worden via de griffie.

Je gevraagd wordt voor een belang op te komen

Aangeven dat je samen met je fractie een standpunt zult bepalen.

Zo voorkom je verkeerde verwachtingen en blijf je trouw aan je rol als raadslid.

ONEIGENLIJKE DRUK

Dat er bij je wordt gelobbyd en dat je op straat of in de winkel wordt aangesproken hoort bij je rol als raadslid. Je bent onderdeel van de samenleving.

Maar soms kun je het gevoel krijgen dat er druk op je wordt uitgeoefend. Vaak is dat vanuit je netwerk. Dan wordt er misschien als grap gezegd: “je bent toch lid van deze vereniging? Dan mogen we vast op je rekenen”.

Als grap onschuldig, maar er kan een moment komen dat je niet langer het gevoel hebt om in vrijheid je rol van raadslid te kunnen vervullen. Dus niet meer zonder last bent (zie hoofdstuk 'zonder last'). Dat is wat bedoeld wordt met oneigenlijke druk.

Ook op heel andere manieren kan er oneigenlijke druk worden gezet. Voorbeelden daarvan zijn verstoringen van raadsvergaderingen rond de besluitvorming over de komst van een AZC of boerenprotesten met trekkers voor de ingang.

Denk ook aan onheuse bejegeningen op sociale media of schelden en beledigen op straat. Die dingen komen helaas soms voor en kunnen bij jou zorgen voor druk of gevoel van onveiligheid.

Als deze druk van invloed is op jouw functioneren als raadslid staat de democratie zelf onder druk. Dat is ernstig en komt de goede besluitvorming voor de samenleving niet ten goede.

Wat kun je doen?

Als je oneigenlijke druk ervaart of je afvraagt of een lobby niet een beetje erg stevig is, dan staat de deur van de griffie(r) en de burgemeester altijd voor je open om met je mee te denken en te adviseren over mogelijke oplossingen en maatregelen.

ONDER- MIJNING

Als raadslid heb je toegang tot informatie en contacten die niet voor iedereen beschikbaar zijn. Dat maakt je interessant voor mensen met verkeerde bedoelingen.

Informatie over bijvoorbeeld een bestemmingsplan of de toekomstige ontwikkeling op een bedrijventerrein kan ook voor criminelen waardevolle informatie zijn.

Raadsleden kunnen dan een interessante bron van informatie zijn, zonder dat jij als raadslid door hebt dat er verkeerde bedoelingen achter zitten.

Als er mooie plannen worden ontwikkeld die goed zijn voor de samenleving kun je daar enthousiast van worden en als raadslid steun aan geven. Dat hoort ook bij je rol! Maar het is verstandig om altijd kritisch te blijven tegenover dit soort initiatieven. Waar komt bijvoorbeeld de financiering vandaan?

WIT- WASSEN

Criminelen zitten vaak op veel zwart geld. Geld waar geen legale bron voor is moet worden witgewassen. Bekende voorbeelden daarvan zijn de bruidswinkels en kappers waar nooit iemand komt, maar die wel voor de belastingdienst een enorme omzet draaien[7].

Er zijn voorbeelden uit het land waarbij een raadslid enthousiast werd gemaakt voor een nieuw cultuurproject en zich daarvoor politiek hard maakte. Achteraf kwam aan het licht dat het project vooral bedoeld was om geld wit te wassen terwijl het raadslid zich daar helemaal niet bewust van was.

Blijf dus altijd kritisch nadenken voordat je jezelf ergens politiek aan verbindt. Zonder natuurlijk het vertrouwen te verliezen dat veruit de meeste projecten en initiatieven met een goede bedoeling worden opgezet!

[7] Verder lezen over ondermijning?

Het boekje 'De achterkant van Nederland' van Jan Tromp en Pieter Tops (2021) geeft

WEL OF NIET MEESTEMMEN?

Het doel van de gemeenteraad is besluiten nemen in het algemeen belang van de gemeente. Je belangrijkste taak als raadslid is dus stemmen. Slechts in hoge uitzondering stem je als raadslid niet mee.

De Gemeentewet schrijft daar in artikel 28 het volgende over: “Een lid van de raad neemt niet deel aan de beraadslaging en stemming over een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken” of over “de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welks bestuur hij behoort”.

Nu zorgt de formulering niet voor volslagen helderheid. Want wat is nu precies een ‘aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat’. Simpel gezegd is het een situatie waar je rechtstreeks of indirect persoonlijk voordeel van hebt. Maar wat is dat nu precies?

Daar zijn geen afvinklijstje of duidelijke richtlijnen voor. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) schrijft hierover: “Het is aan het raadslid zelf om te beoordelen of er sprake is van een belang dat in de weg staat aan deelname aan de beraadslaging en stemming.”[8]

In de toelichting op de wet voor de Tweede Kamer wordt duidelijk gemaakt dat je als raadslid over bijna alles moet kunnen beraadslagen en stemmen. De grens ligt echter bij het beïnvloeden van besluitvorming ten behoeve van individuele belangen[9].

[8] Zie: www.vng.nl/vragen-en-antwoorden/wanneer-mag-een-raadslid-niet-meestemmen-in-een-raadsvergadering

[9] Memorie van Toelichting, Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 35 546, nr. 3.

Generiek of specifiek?

Hoewel er geen duidelijke handreiking bestaat is er wel een algemene richtlijn. Is het voorstel dat voorligt generiek of specifiek? Hoe specifieker, hoe groter de kans dat je jezelf zult moeten onthouden.

Ieder jaar stelt de raad de belastingverordeningen vast. Als raadslid zul je zelf, net als iedereen, ook belasting moeten betalen. Dus hoewel het je persoonlijk raakt is dit besluit zo generiek dat je jezelf niet hoeft te onthouden van stemming.

Is een besluit heel specifiek en heb je daar echt een individuele betrokkenheid bij, dan is het verstandig om jezelf te onthouden van stemming én beraadslaging. Dat wil zeggen dat je er in de raad niets over zegt, maar ook niet tijdens fractievergaderingen of andere beraadslagingen.

Wat kun je doen?

Als er een onderwerp op de agenda komt waar je een persoonlijke betrokkenheid bij hebt moet je zelf de afweging maken of deze betrokkenheid zo groot is dat je afziet van deelname aan de beraadslaging en stemming. Wat helpt is om daar open over te zijn.

- Benoem je betrokkenheid in de fractie en vraag wat je collega's daarvan vinden;
- Kom bij de griffie(r) op de lijn om mee te denken, we kunnen je altijd advies geven;
- Luister naar je onderbuikgevoel. Als iets niet goed voelt moet je het niet doen. Het is en blijft jouw afweging;
- Leg -als je daar behoefte aan hebt- bij de stemming een stemverklaring af als je toch besluit om mee te stemmen en daarover transparant te zijn.

Op de volgende pagina vind je voorbeeldsituaties.

Voorbeeldsituaties

Je bedrijf

Het bedrijf waarvoor je in de productie werkt levert diensten of producten aan de gemeente en wil een wijziging in het bestemmingsplan om te kunnen groeien. Hierover stem je mee, want daarmee is niet jouw individuele belang gediend. Maar, ben je nou de eigenaar of directielid van het bedrijf; dan praat en stem je niet mee.

Bedrijf van familielid

Als je partner voor een bedrijf werkt kun je meestemmen over zaken die het bedrijf aangaan. Behalve als je partner ook de eigenaar is. Bij ouders, kinderen, broers of zussen geldt dat er niet persé een individueel belang is. Dus daar kun je over mee stemmen, maar ook de afweging maken om de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen.

Je sportvereniging

Er zijn nieuwe kleedkamers nodig bij de vereniging waar je sport en trainer bent. Daarover praat en stem je mee, want het is geen individueel belang. Ook dat je dan gebruik maakt van deze nieuwe kleedkamers wordt niet als persoonlijk belang gezien. Ben je echter ook bestuurslid van de vereniging, dan praat en stem je niet mee omdat je er als vertegenwoordiger bij bent betrokken.

Stel dat het nu je partner is die voorzitter is; dan wordt dat niet gezien als belemmering om over het onderwerp te beraadslagen of te stemmen. Als raadslid maak je zelf de afweging of je jezelf toch onthoudt om de schijn van belangenverstrengeling te vermijden, maar noodzakelijk is dat niet.

VERBODEN HANDELINGEN

Vanaf het moment dat je bent beëdigd als raadslid zijn er verboden handelingen waarvan je dus moet wegblijven.

Artikel 15 van de Gemeentewet geeft een hele opsomming van verboden handelingen. Denk dan bijvoorbeeld aan het huren of verhuren aan de gemeente, grond kopen of pachten van de gemeente of als gemachtigde of vertegenwoordiger optreden in geschillen tegen de gemeente.

Adviseren

Als raadslid geef je inwoners of ondernemers vast wel eens een advies. Dat is op zich niet erg. Maar voorkom dat je bijvoorbeeld meegaat naar gesprekken met de gemeente. Als je wordt aangemerkt als adviseur kan dit zelfs negatief uitpakken voor diegene die je juist wilde helpen.

Kopen van de gemeente

Stel dat je een huis wilt bouwen en daarvoor een kavel van de gemeente wil kopen, valt dat onder de verboden handelingen. Hiervoor moet je vooraf namelijk ontheffing aanvragen bij Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe. Dat is doorgaans een formaliteit, maar wel iets om serieus rekening mee te houden!

Wat kun je doen?

- Bekijk een keer artikel 15 van de Gemeentewet (Zie belangrijke wetsartikelen verderop).
- Vraag advies bij de griffie.

WELKE REGELS ZIJN ER

Wetten, verordeningen, regelingen, gedragscodes en reglementen, er is van alles waar je als raadslid mee te maken hebt. Want voor bijna alle denkbare situaties zijn wel regels bedacht.

Het is goed om te weten welke regels er zijn, maar je hoeft ze niet allemaal uit je hoofd te kennen.

Tegelijkertijd wordt er van jou als raadslid verwacht dat je jezelf wel aan al deze regels zult houden. Dat heb je beloofd of gezworen tijdens je beëdiging; maar ook heb je als raadslid een voorbeeldfunctie.

Als gemeente stellen we tal van regels op waarvan we verwachten dat inwoners en ondernemers zich daaraan zullen houden.

Als dan zelfs de gemeenteraad de regels al aan de laars lapt; wat verwacht je dan van de samenleving?

In de nu volgende hoofdstukken komen de belangrijkste regels aan de orde. Dat is geen uitputtende opsomming, omdat deze in hoofdzaak betrekking heeft op jouw integer handelen.

In het Reglement van Orde is bijvoorbeeld van alles opgenomen over de orde van raadsvergaderingen, de instrumenten van de raad zoals moties en amendementen of op welke wijze stemmingen verlopen. Belangrijk om een keer door te nemen als raadslid, maar het valt buiten de bedoeling van dit boekje.

GEDRAGSCODE

De raad heeft een gedragscode voor zichzelf vastgesteld[10]. De gedragscode geeft houvast voor het handelen van individuele politieke ambtsdragers en heeft tot doel om te ondersteunen bij de invulling van de verantwoordelijkheid voor de integriteit van het openbaar bestuur. Daarin is opgenomen waaraan je jezelf als raadslid moet houden.

Ook voor de burgemeester en het college heeft de raad een vergelijkbare gedragscode vastgesteld[11]. Vanuit deze gedragscode staan we vooral even stil bij cadeaus, uitnodigingen en nevenfuncties.

[10] Art. 15 lid 3 Gemeentewet

[11] Art. 41c, tweede lid, en 69, tweede lid, Gemeentewet

CADEAUS EN UITNODIGINGEN

Als raadslid zul je met regelmaat worden gevraagd ergens op bezoek te komen. Bij bedrijven, verenigingen en andere organisaties. Werkbezoeken zijn ook een gewoon onderdeel van je werk als raadslid. Ook de griffie organiseert deze 4 x per jaar voor de gehele raad.

Als je tijdens een werkbezoek een aardigheidje, hapje of broodje krijgt is dat ook niet erg.

Maar je moet er wel altijd even bij stil staan wat de waarde en omstandigheid is waaronder je iets krijgt. Een broodje met een soepje als je ergens op bezoek bent rond lunchtijd kan prima. Maar word je nu uitgenodigd voor een diner dan wordt het al ingewikkelder.

In de gedragscode integriteit is opgenomen dat je een cadeau van een (geschatte) waarde van meer dan 50 euro moet weigeren en/of afstaan aan de gemeente (via de griffie).

Het begrip 'cadeau' kun je daarbij ruim interpreteren. Dus een diner of een als 'werkbezoek' verpakte voetbalwedstrijd op kosten van een ander kunnen als cadeau worden aangemerkt.

Ook excursies van bijvoorbeeld een initiatiefnemer van een bouwproject om een beeld van een vergelijkbare situatie te krijgen (nog voor dat er besluitvorming heeft plaatsgevonden) kan als cadeau worden uitgelegd als de initiatiefnemer daar de kosten voor draagt.

Als je op een uitnodiging wilt ingaan is het altijd goed je af te vragen wat dit bijdraagt aan jouw rol als raadslid of dat het vooral 'leuk' is.

In de gedragscode is opgenomen dat je nooit thuis geschenken ontvangt vanuit je functie als raadslid.

Wat kun je doen?

- Als je twijfelt of je op een uitnodiging moet ingaan of een cadeau wilt aanvaarden kun je altijd met de griffie contact opnemen voor advies.

Oeps...

Heb je een vergissing begaan door toch een cadeau te aanvaarden of kwam je in een situatie terecht waarin je niet vermijden kon dat je iets aangeboden kreeg, dan is er niet veel aan de hand.

Het is verstandig om daar open over te zijn en dit bijvoorbeeld te melden bij de burgemeester en griffier. Vergissen is menselijk en openheid daarover voorkomt verwarring of geruchten.

Stel je voor dat er later bijvoorbeeld door een journalist vragen over worden gesteld, dan kan de burgemeester aangeven dat je dit keurig hebt gemeld als een 'schending' van de gedragscode en dat je daar waarschijnlijk van geleerd hebt.

De burgemeester heeft vanuit artikel 170 van de Gemeentewet namelijk de taak gekregen om 'de bestuurlijke integriteit van de gemeente te bevorderen'.

Maar wees gerust; er staat geen straf op schending van de gedragscode. Deze is vooral bedoeld om het gesprek te kunnen voeren over jouw handelen als raadslid. Al is er natuurlijk wel een kans dat je van de burgemeester een heus "foei" aan je broek krijgt...

NEVENFUNCTIES

Het klinkt misschien een beetje gek, maar alles wat je naast je raadslidmaatschap doet wordt een nevenfunctie genoemd. Ook als dit misschien je betaalde voltijdsbaan is. Al deze nevenfuncties moet je openbaar maken^[12] op het moment dat je raadslid wordt of als je tussentijds een nieuwe nevenfunctie aanvaard.

Dat gaat niet alleen om betaald werk, maar kan ook een bestuursfunctie van een buurtvereniging of jouw vrijwilligersrol als sportcoach zijn.

Nevenfuncties geef je door aan de griffie en worden op jouw persoonlijke profiel op de website van de gemeenteraad toegevoegd. Deze informatie is dus openbaar.

Daarmee is voor iedereen duidelijk wat je doet naast jouw raadslidmaatschap en hoe je soms ook op een andere manier dan als raadslid ergens bij betrokken kunt zijn. Dat hoort er ook bij! Je woont en leeft nu eenmaal in de gemeente waar je ook raadslid bent, dus heb je ook andere rollen in de samenleving. Ook hier geldt dat het belangrijkste is dat je hier transparant over bent.

[12] Art. 12 Gemeentewet

PROTOCOL

Als er rook is... is er misschien wel een rookmachine.

Met andere woorden: ook als er een vermoeden is dat een raadslid niet integer heeft gehandeld of er, bijvoorbeeld op sociale media, verhalen gaan; dan hoeven die niet waar te zijn. Zeker op sociale media geldt dat de algoritmes zorgen voor een versterkend effect van sommige berichten.

Het is belangrijk om dan een pas op de plaats te maken en goed te bekijken wat er wérkelijk aan de hand is.

Als er vragen zijn over jouw integriteit of als jij twijfels hebt over het integer handelen van een ander, dan is dat heel vervelend en onzeker.

Om te voorkomen dat er te snel conclusies worden getrokken, weet iedereen wat er in een dergelijk geval gebeurt en hoe daarmee wordt omgegaan zal de raad een protocol bestuurlijke integriteit vaststellen.

Daarin zijn afspraken opgenomen hoe er met meldingen van integriteitsschendingen van politieke ambtsdragers (raads- en collegeleden) wordt opgegaan.

Het is belangrijk dat er onpartijdig, onafhankelijk, zorgvuldig en zorgzaam naar alle betrokkenen wordt gekeken. Dat er wordt onderzocht wat er aan de hand is en of daar -in een extreem geval- gevolgen aan moeten worden gegeven.

Een protocol geeft daarbij handvatten om aan vast te houden, al is het uitgangspunt dat iedere situatie uniek is en binnen de geldende context bekeken moet worden. De burgemeester heeft daarin een regierol vanuit zijn wettelijke verantwoordelijkheid de integriteit te bevorderen.

Met een integriteitsmelding moet transparant (over het proces) én terughoudend (in de communicatie) worden omgegaan om te voorkomen dat mensen beschadigd raken als blijkt dat de oorzaak van de rook toch géén vuur bleek te zijn.

Wat kun je doen?

- Als je twijfels hebt over je eigen handelen of het handelen van iemand anders moet je daar niet mee blijven rondlopen! Je kunt altijd vertrouwelijk terecht bij de griffie(r) of de burgemeester. Zij kunnen dan met je meedenken of, en zo ja; welke vervolgstappen er dan het beste gezet kunnen worden.

NAWOORD

Fijn dat je jezelf helemaal door dit boekje hebt geworsteld! Hopelijk is de moed je niet in de schoenen gezakt! Want het leest allemaal misschien als streng en ingewikkeld.

Dat is niet de bedoeling en eigenlijk ook niet het geval. Dit boekje is bedoeld om er snel even bij te pakken als je jezelf afvraagt “hoe zat dat nou ook alweer?” Om even de snelle check te doen.

Maar vooral ook als uitnodiging om met elkaar over integriteit het gesprek aan te gaan. Wat integer is of niet hangt heel vaak af van de context. De opvattingen daarover veranderen ook met de jaren. Wat nu heel gewoon is kan over een paar jaar als helemaal niet integer worden beschouwd. Het omgekeerde gebeurt ook. Jaren geleden was de opvatting over waar je bijvoorbeeld wel of niet over mee stemde strenger dan nu.

Dat komt door veranderende maatschappelijke opvattingen over wat goed of fout is, soms ook omdat rechters een grens stellen of juist regels juist soepeler uitleggen om ervoor te zorgen dat je als raadslid wel je rol kunt blijven spelen.

Kortom, alles wat in dit boekje staat kan over een paar jaar weer achterhaald zijn, omdat de wereld om ons heen doorlopend in verandering is.

Lees het daarom ook op die manier en gebruik het als leidraad om te spreken, te debatteren en na te denken over integriteit en jouw eigen handelen.

Een sluitende definitie over wat integer handelen is bestaat er helaas niet. Maar in zijn algemeen komt het erop neer dat je jezelf houdt aan de wet en handelt in overeenstemming met de algemeen aanvaarde normen en waarden; ook als niemand toekijkt.

BIJLAGEN

Belangrijke wetsartikelen artikelen.

Toelichting

Daar waar [...] in de wetsartikelen staat is een deel van de letterlijke tekst uit de wet weggelaten met het oog op de leesbaarheid en relevantie.

Sommige artikelen hebben meer bepalingen. Dat is een lid 1 of lid 6. Niet alle leden van een artikel zijn soms even relevant en zijn om die reden weggelaten. Als er een artikel staat met slechts één lid wil dat zeggen dat er dus meer leden zijn. Artikelen zonder lidnummer bevatten geen aanvullende bepalingen.

Grondwet

Artikel 125 Grondwet (Hoofd)

1.Aan het hoofd van [...] de gemeente staat [...] de gemeenteraad. Hun vergaderingen zijn openbaar, behoudens bij de wet te regelen uitzonderingen.

2.Van het bestuur [...] maken ook deel uit [...] het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester.

Artikel 127 Grondwet (Verordeningen)

[...] De gemeenteraad stellen, behoudens bij de wet of door hen krachtens de wet te bepalen uitzonderingen, de [...] gemeentelijke verordeningen vast.

Artikel 129 Grondwet (Verkiezing & last)

1.De leden [...] gemeenteraad worden rechtstreeks gekozen door de Nederlanders, tevens ingezetenen van de provincie onderscheidenlijk de gemeente, die voldoen aan de vereisten die gelden voor de verkiezing van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Voor het lidmaatschap gelden dezelfde vereisten.

6.De leden stemmen zonder last.

Artikel 130 Grondwet

De wet kan het recht de leden van de gemeenteraad te kiezen en het recht lid van de gemeenteraad te zijn toekennen aan ingezetenen, die geen Nederlander zijn, mits zij tenminste voldoen aan de vereisten die gelden voor ingezetenen die tevens Nederlander zijn.

Gemeentewet

Artikel 7 Gemeentewet (Gehele bevolking)

De raad vertegenwoordigt de gehele bevolking van de gemeente.

Artikel 10 Gemeentewet (Vereisten)

1. Voor het lidmaatschap van de raad is vereist dat men ingezetene van de gemeente is, de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt en niet is uitgesloten van het kiesrecht.

Artikel 12 Gemeentewet (Nevenfuncties)

1. De leden van de raad maken openbaar welke andere functies dan het lidmaatschap van de raad zij vervullen.
2. De openbaarmaking vindt plaats terstond na benoeming tot raadslid of aanvaarding van een functie en geschiedt zowel op elektronische wijze als door terinzagelegging op het gemeentehuis.

Artikel 13 Gemeentewet (Onverenigbaar)

1. Een lid van de raad is niet tevens:

- a. minister;
  - b. staatssecretaris;
  - c. lid van de Raad van State;
  - d. lid van de Algemene Rekenkamer;
  - e. Nationale ombudsman;
  - f. substituut-ombudsman [...];
  - g. commissaris van de Koning;
  - h. gedeputeerde;
  - i. secretaris van de provincie;
  - j. griffier van de provincie;
  - k. burgemeester;
  - l. wethouder;
  - m. lid van de rekenkamer;
  - n. ombudsman of lid van de ombudscommissie [...];
  - o. ambtenaar of ambtenaar van politie, in dienst van die gemeente of uit anderen hoofde aan het gemeentebestuur ondergeschikt of werkzaam ten behoeve van die gemeente.
3. In afwijking van het eerste lid, aanhef en onder o, kan een lid van de raad tevens zijn:
- a. ambtenaar van de burgerlijke stand;
  - b. vrijwilliger of ander persoon die uit hoofde van een wettelijke verplichting niet bij wijze van beroep hulpdiensten verricht.

Artikel 15 Gemeentewet (Verboden handelingen)

1. Een lid van de raad mag niet:

a. als advocaat of adviseur in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de gemeente of het gemeentebestuur dan wel ten behoeve van de wederpartij van de gemeente of het gemeentebestuur;

b. als gemachtigde in geschillen werkzaam zijn ten behoeve van de wederpartij van de gemeente of het gemeentebestuur;

c. als vertegenwoordiger of adviseur werkzaam zijn ten behoeve van derden tot het met de gemeente aangaan van:

i. overeenkomsten als bedoeld in onderdeel d;

ii. overeenkomsten tot het leveren van onroerende zaken aan de gemeente;

d. rechtstreeks of middellijk een overeenkomst aangaan betreffende:

i. het aannemen van werk ten behoeve van de gemeente;

ii. het buiten dienstbetrekking tegen beloning verrichten van werkzaamheden ten behoeve van de gemeente;

iii. het leveren van roerende zaken anders dan om niet aan de gemeente;

iv. het verhuren van roerende zaken aan de gemeente;

v. het verwerven van betwiste vorderingen ten laste van de gemeente;

vi. het van de gemeente onderhands verwerven van onroerende zaken of beperkte rechten waaraan deze zijn onderworpen;

vii. het onderhands huren of pachten van de gemeente.

2. Van het eerste lid, aanhef en onder d, kunnen gedeputeerde staten ontheffing verlenen.

3. De raad stelt voor zijn leden een gedragscode vast.

Artikel 22 Gemeentewet (Immunititeit)

De leden van het gemeentebestuur en andere personen die deelnemen aan de beraadslaging kunnen niet in rechte worden vervolgd of aangesproken voor dan wel worden verplicht getuigenis af te leggen [...] over hetgeen zij in de vergadering van de raad hebben gezegd of aan de raad schriftelijk hebben overgelegd.

Artikel 23 Gemeentewet (Openbaarheid)

1. De vergadering van de raad wordt in het openbaar gehouden.

Artikel 27 Gemeenteraad (Zonder last)

De leden van de raad stemmen zonder last.

Artikel 28 Gemeentewet (Onthouding)

1. Een lid van de raad neemt niet deel aan de beraadslaging en stemming over:

- a. een aangelegenheid die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken;
- b. de vaststelling of goedkeuring der rekening van een lichaam waaraan hij rekenplichtig is of tot welks bestuur hij behoort.

Welke reglementen en verordeningen zijn op mij van toepassing?

- Reglement van Orde Gemeenteraad Hoogeveen;
- Gedragscode Integriteit raadsleden Hoogeveen;
- Protocol bestuurlijke integriteit Hoogeveen;
- Verordening rechtspositie raads- en commissieleden Hoogeveen;
- Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Hoogeveen;
- Verordening auditcommissie Hoogeveen;
- Reglement betreffende de werkwijze en bevoegdheden van het presidium van de raad;
- Verordening klankbordcommissie Hoogeveen;
- Verordening werkgeverscommissie.

Al deze regelingen zijn of worden door de raad zelf vastgesteld en met enige regelmaat geactualiseerd als daar aanleiding toe is. De meest recente versies zijn terug te vinden op de website van de gemeenteraad.

NOTITIES

A sheet of cream-colored, textured paper with a vertical brown margin line on the left side. The paper is ruled with horizontal blue lines for writing. The word "NOTITIES" is printed in a bold, orange, sans-serif font at the top left, above the first horizontal line. The paper has slightly irregular, torn edges on the right and top.

NOTITIES

A sheet of cream-colored, textured paper with a vertical brown margin line on the left side. The paper is ruled with horizontal blue lines for writing. The word "NOTITIES" is printed in a bold, orange, sans-serif font at the top left, above the first few lines. The paper has slightly irregular, torn edges on the right and top.

NOTITIES

A sheet of cream-colored, textured paper with a vertical brown margin line on the left side. The page is ruled with horizontal blue lines for writing. The word "NOTITIES" is printed in a bold, orange font at the top left, above the first few lines. The rest of the page is blank, with approximately 20 horizontal lines available for notes.

Gemeenteraad
Hoogeveen

Griffie

Integriteit is geen hoofdstuk dat je één keer leest en daarna afsluit.

Voor raadsleden van Hoogeveen is het een dagelijkse praktijk: bij besluiten in de raadzaal, in gesprekken met inwoners en bij contacten buiten het gemeentehuis. Dit boekje biedt een compact overzicht van situaties waarin integriteit een rol speelt:

van netwerken en nevenfuncties tot cadeaus, druk van buitenaf en de vraag wanneer je wel of niet meestemt. Geen dikke theorie, maar praktische handvatten om steeds opnieuw de juiste afweging te maken.

Want vertrouwen in de lokale democratie begint bij zichtbaar zorgvuldig handelen.